

TED ANKARA KOLEJİ VAKFI ÖZEL LİSESİ

TÜRKÇE A DERSİ

UZUN TEZİ

“Gölgeler İçinde Bir Adam”

Rehber Öğretmen: Emine Gültekin

Öğrencinin Adı: Defne Kavas

IB Diploma No: D001129-0071

Sözcük Sayısı: 3124

Araştırma Sorusu: Murat Gülsoy’un Gölgeler ve Hayaller Şehrinde adlı yapıtındaki odak figürün kendini gerçekleştirme süreci nasıl işlenmiştir?

ÖZ

Uluslararası Bakalorya bitirme tezi olarak Türkçe A dersi kapsamında hazırlanan bu inceleme, Murat Gülsoy'un *Gölgeler ve Hayaller Şehrinde* adlı yapıtında yer alan odak figür Franck Fuat Chasson'u konu edinmiştir. Yarı Türk yarı Fransız olan Frack Fuat figürü, kişilerin toplum içinde, çeşitli çabalarla kendini var etme sürecine ayna tutarken, bu süreç boyunca karşılaşılan birtakım kişisel sancuları da yoğun bir şekilde yansıtmıştır. Bulunduğu toprağa ve köklerine dair aidiyetsizlik, bunun beraberinde getirdiği ötekileşme ve yabancılaşma, kendini var etme çabası içerisinde bulunduğu arayış ve tüm süreçler boyunca uğradığı değişim kişi bazında incelenmiştir. Türk Tarihi'nin önemli dönemlerinden biri olan Osmanlı Devleti'nin çöküşe geçtiği II. Meşrutiyet Dönemi'nde, yabancılar imparatorlukta hatta İstanbul'da yaşamakta zorlanmış ve bunun sonunda neredeyse göç etmek zorunda bırakılmışlardır. Bu çalışma, söz konusu zaman dilimi içerisinde göç olgusuna paralel gelişen toplumsal travmaların kişisel boyuttaki etkilerinin yakından incelenmesi açısından önemlidir. İleriki çalışmalarda odak figürün içsel gelişiminin derinden incelenmesi ve anlaşılabilmesi için bu tez, işlevsel bir konumda olacaktır.

Çalışmanın dört ana başlığı odak figürün kendini gerçekleştirme süreci boyunca kişi üzerindeki gözlemler ve aktarımlar sonucu ortaya çıkan izlekler ışığında şekillenmiştir. Bununla birlikte, bu sürecin birbirini takip eden durumlar ve izlekler zinciri olması sebebiyle, çalışma buna uygun bir akış halinde düzenlenmiş ve bu sırada incelenmiştir.

Sözcük sayısı: 197

İÇİNDEKİLER:

1. GİRİŞ.....	3
2. AİT OLAMAMA.....	4
3. YABANCILAŞMA/ ÖTEKİLEŞME.....	6
4. ARAYIŞ/ VAR OLUŞ ÇABASI.....	8
5. DEĞİŞİM.....	10
6. SONUÇ.....	13
7. KAYNAKÇA.....	15

Araştırma Sorusu: Murat Gülsoy'un Gölgele ve Hayaller Şehrinde adlı yapıtındaki odak figürün kendini gerçekleştirme süreci nasıl işlenmiştir?

1. GİRİŞ

Bu çalışmada Murat Gülsoy'un kaleme aldığı Gölgele ve Hayaller Şehrinde adlı yapıt incelenmiştir. Fransız, sanatçı bir anne ile -kimliğine dair odak figürün pek az bilgisi olduğu- bir Osmanlı Bey'inin oğlu olarak İstanbul'da doğup, çocukluk yıllarını bu şehirde huzur içinde geçiren odak figür Franck Fuat Chasson; birkaç yıl sonra hayatındaki fırtınalı değişim sürecinde yoğun bir kimlik karmaşası ile karşı karşıya kalmıştır. Franck Fuat adlı karakterin kendini gerçekleştirme ve geçmişiyle yüzleşme sürecini konu edinen bu yapıtın nesnel gerçekliği, Osmanlı'da Meşrutiyet'in ilanından sonra gelen çalkantılı dönemdir. Bu doğrultuda yapıtın kurmaca gerçekliği de güçlü bir nesnel gerçeklik üzerine kurulmuştur. Bundan dolayı tarihsel bir yapıt gibi gözükse de, odağında dönemsel olaylar veya toplumsal sorunlardan çok, bireysel boyutta aktarımlar ve iç çatışmalar işlenmiştir. Bu çatışmaların aktarılmasında yazarın kullandığı anlatım tekniği önemli bir rol oynamıştır. Odak figür Franck Fuat'ın Fransa'daki arkadaşı Alex'e yazdığı mektuplardan oluşturulan yapıt, bu tekniğin seçilmesi sayesinde Fuat karakterinin iç dünyasını olduğu gibi, kendi dilinden, kendi hissettiklerini tanımlamasına olanak sağlamıştır. Mektup tekniği, Fuat'ın da kendi mektuplarından birinde belirttiği gibi "...sözünün bitmesini sabırla bekleyen iyi bir dinleyici." (Gülsoy, 2014: 210) dir. Bu teknikle figürün iç dünyasına açılan kapı ve bu dünyadan bakan bir çift göz tarafından, birinci tekil şahıs ağzıyla aktarılan yapıt; psikolojik, sosyolojik, macera yapıtı ve seyahatname türlerine ait farklı özellikleri bir arada bulundurmaktadır. Bu türlerden Franck Fuat'ın bireysel arayışları ışığında çıktığı yolda dış dünya ile etkileşimi boyunca

yararlanılmıştır. Bu doğrultuda yapıt, teknik kurgu bakımından zenginleşirken, odak figürün yaşamı birçok farklı eleştirel açıdan ele alınarak bu yaşamın kendine has dünyasının derinlemesine anlaşılabilmesini sağlamıştır. Bu yolculuk daha farklı sözlerle tanımlanacak olursa: Fuat'ı öyküsü ne olduğu ya da nereye varacağı değil, ne olamadığı ve ne aradığıdır.

2. AİT OLAMAMA

Murat Gülsoy'un Gölgele ve Hayaller Şehrinde adlı yapıtının odak figürü Frank Fuat Chausson çevresinde kurulan olay örgüsü boyunca, bu karakterin iç dünyasına ışık tutulur. Fuat karakterinin iş gereği İstanbul'a gelişi ile yıllar önce terk ettiği baba toprağını yeniden tanınması ile ivme kazanan yapıtta, değişen çevresel koşullara ayak uydurmaya çalışan figür bir yandan da içsel çatışmalarına cevap bulmakla meşguldür.

Bu çatışmaların başlıca kaynağı Frank Fuat'ın kendini herhangi bir toprağa, kökene veya millete ait hissedememesidir. İstanbul'da Doğu-Batı çatışmasının yoğun bir şekilde yaşandığı dönemde toplumsal olguların bireysel boyutta yansımaları Fuat üzerinde gözlemlenmektedir. Kültürel bir kimlik bunalımı içerisine girmiş; bir yanı Fransız, bir yanı Türk kimliği ile kendini iki tarafa da bağlayamamanın ve köksüzlüğün onda yarattığı acı şu cümlelerle yansıtılmıştır:

“Buraya ait olamamaktan çok yoruldum. Ama gidemiyorum da. Paris'e de ait değilim çünkü. Charles, Marcel, Evelyn, Margeret, hepsi başka bir yere ait olmanın güveniyle istedikleri yere gidebiliyorlar. Gittikleri yerde de durmayacaklar belli ki. Ben onlara benzesem de onlardan biri değilim. ... Herkesin bir evi, bir toprağı var. Ben gökyüzünde uçan kimsesiz bir tohumum. Bütün rahimler ölü benim için.” (Gülsoy, 2014: 291)

Fransız bir anne ile Türk bir babanın yaşadığı yasak aşkın ürünü olarak dünyaya gelen Fuat'ın İstanbul'da unutulmaya yüz tutmuş kırık dökük çocukluk anıları, geçmişine dair cevap bulamadığı belirsizlikler onu giderek Türk yanını, yani “barbar kanını” sorgulamaya itmiştir. Çocukluğundan kalan soluk hatıralarla anımsadığı İstanbul'u yıllar sonra bambaşka

bir Fuat olarak, bambaşka bir halde bulmak onu beklediğinden fazlaca sarsıntıya uğratmıştır. Başta doğduğu topraklarda bir yabancı gibi dolaşmayı tercih etmiş olsa da, her kapının ardından açılan aşağıdaki alıntıda da belirttiği gibi göz ardı edilemeyecek gerçekler onu bir nebze “buralı” olduğuna ikna etmiştir:

“Damarlarımda dolaşan Türk kanının beni kadim zamanların barbarlarına bağladığını hisseder, bu hislerden hem korku hem de –evet itiraf ediyorum- biraz gurur duyardım. ... Hatta sokakta kendine has kıyafetleriyle bir Arap, bir Berberi ya da Hintli gördüğümde Doğu'ya ait bir esrarın ruhumun derinliklerinde çöreklenmiş bir yılan gibi zamanının gelmesini beklerdim.” (Gülsoy, 2014: 55)

Yine de uzun bir süre bu “barbar kanını” taşıyor olduğunu kendine itiraf edememiş, bir noktada bunu dışarıdan alabileceği daha fazla sarsıntıya karşı bir koruma mekanizması olarak geliştirmiştir. Zamanla gazete ve Charles ile yayınlayacağı kitap üzerinde çalışırken karşısına çıkan hikâyelerin bir köşesinde kendini bulmuş, diğer bir köşesinde kaybetmiş ama yine de sonunda Türklük'ün her zaman içinde var olduğunu kabullenmiştir. Yıllar boyunca benliğinin büyük bir kısmının bu kandan oluştuğunu fark etmemesine rağmen, bünyesindeki, İstanbul'da izini sürdüğü geçmişi ile kanıtlanan varlığını da inkâr edememiştir.

Bu olgu, Doğu-Batı çatışması başlığı altında yaşadığı kültürel aidiyetsizliğin yanı sıra babası hakkında sahip olduğu kısıtlı bilgiyle boyutlanan biyolojik bir aidiyetsizliği de beraberinde getirmektedir. Osmanlı'yı terk edip Fransa'da yaşadıkları süre boyunca annesi ve Feride'nin anlattıklarıyla zihninde oluşturmaya çalıştığı baba figürünü hiçbir zaman görmemiş, onunla tanışmamış; bu sebeple de hiçbir zaman kendini tam anlamıyla bir Türk'ün oğlu olarak tanımlayamamıştır. Babası ile doğrudan ilişkili olan Türklük olgusunu da hiçbir zaman kafasında ait olduğu yere yerleştirememiş, biyolojik ve kültürel aidiyetsizliğinin de birbirine sıkı sıkıya bağlı iki çıkmaz haline gelmesine neden olmuştur. Bu bağlamda, Frank Fuat'ın kendini gerçekleştirme sürecinde babasının boşluğu benliği üzerinde kalıcı etkiler bırakmıştır. Yıllar sonra geri döndüğü İstanbul'da babasına dair bulduğu izleri takip ederek

ulaştığı gerçekler, karşısına hayallerinde yaşattığı babasından birçok yönüyle farklı bir adam çıkartmıştır. Hayatı boyunca bir barbar olarak hayal ettiği babasını aslında dönemin ileri gelen aydınlarından biri, Beşir Fuat olarak yeniden tanımıştır. Beklentilerinin tam tersinde, oldukça Batılı ve akılcı bir adam derin entelektüellik içeren kitapları ile Fuat'ı başta kendine çekmiş olsa da, sonradan annesi ile olan yasak aşklarını ve delirmekten ölesiye korkan “aşağılık” bir adam olarak yaşamına kendi elleriyle son verdiğini öğrendiğinde tekrar köklerine nefret duymuştur. Diğer bir yandan kişilik özellikleri yönüyle babasına oldukça benzediğini fark etmiş ancak “onun gibi olmaktan” oldukça korktuğu için bunu kendine itiraf etmekte zorlanmış, babasına olan aidiyetini olabildiğince reddetmeye çalışmıştır. “*Evet, babamdan çok anneme aidim. ... Babam, babam diyorum. Ne kadar acıklı ve ne kadar komik. O benim babam değil. Evet, onun kanı dolaşüyor damarlarımda ama hepsi o...*” (Gülsoy, 2014: 246)

Murat Gülsoy'un yapıtta aidiyetsizlik olgusunu işlerken kurgudaki birtakım öğeleri de başarıyla seçmiş olduğu görülmektedir. İlk olarak Doğu'nun herhangi bir şehri yerine Doğu-Batı dünyasının izlerini her bir köşesinde bozulmadan koruyabilmiş, Asya ve Avrupa'yı bağlayan İstanbul'u seçmesi yine bu arada kalmışlık durumunu temsil etmektedir. Bununla beraber kurguda bulunan hemen her karakterin olduğu gibi, odak figür Frank Fuat'ın bir Türk ve bir Fransız ismine sahip olması yine iki toprağın da doğumundan beri bünyesindeki mevcudiyetini yapıtın yazınsal tekniği aracılığıyla güçlendirmiştir.

3. YABANCILAŞMA / ÖTEKİLEŞME

Yapıtta aidiyetsizlik kavramı ile oldukça bağlantılı olan bir olgu da yabancılaşmadır. Fuat karakterinin iki toprağa da tam olarak ait olamamasıyla birlikte, kendi özüne karşı bir yabancılaşma gözlemlenmektedir. Doğu topraklarında büyüüp buranın dilini, kültürünü

benimsediğini sıralarda evinden koparılıp bambaşka bir kültürde her şeye sıfırdan başlayan küçük bir çocuk olarak hayat tutunmaya çalışan Fuat, yetişkinliğe eriştiğinde de bu durumun etkilerini bünyesinde taşımıştır.

Osmanlı'dan Fransa'ya göç ettikleri dönemin başlarında, yeni girdiği uzamda da tam olarak kabul görmemiş, yeni aile yaşantısına ayak uyduramamış ve hiçbir zaman kendini onlardan biri gibi hissedememiştir. Bu noktada çocukluğundan itibaren ötekiliği içine sindirmiş bir birey olarak toplum içindeki varlığını sürdürmeye çalışmıştır.

“Fiziksel olarak çirkin ve iğrenç değildim ama yine de yarı Türk olduğumu öğrenen çocukların yüzünde beliren tiksinti, quasi olmasa da semimodo olarak hissetmeme sebep olurdu.” (Gülsoy, 2014: 201) satırlarında ise Victor Hugo'nun Notre Dame'ın Kamburu yapıtındaki doğuştan sahip olduğu fiziksel engelleri ve çirkinliği sebebiyle toplumca dışlanmış Quasimodo karakterine gönderme yapmıştır. Böylelikle Latince'de çeyrek ve yarım anlamlarına gelen quasi ve semi sözcükleri ile tamamlanmamış benliğine ve kişiliğine dair bir benzetmede bulunmuştur. Bunun sebebi yine tam olarak ait olamadığı farklı kültürlerden taşıdığı parçaları bir bütün haline getirememiş olmasıdır. Sonucunda ise ilk kez tanıştığı yabancı bir toplum içinde ötekiliği yavaş yavaş benimsemiştir.

“Onlara” benzeyip ötekilik sıfatından kurtulmak için, Fransızlar arasında kendini Türklükten uzaklaştırmaya çalışmış, ait olduğu köklere yani varoluşuna karşı da bir sorgulama süreci ile yabancılaşma sergilemiştir. Bu duyguları aktarmakta “onlar” gibi basit sözcük seçimleri bile yardımcı olmuştur. En baştan kendini ve Fransızları ayrı görerek yabancılaşma güdüsünü şu sözleriyle gözler önüne sermiştir: *“Şimdi ne kadar kolay yazıyorum böyle, ‘barbarın piçi’ diye. Oysa kelimeler oradayken, insanların arasında onlardan biriymiş gibi yaşarken, durmaksızın aklımın içinde tekrarlanan lanetimdi.”* (Gülsoy, 2014: 69)

Bu gibi mücadelelerle geçen bir büyüme sürecinin sonunda zihninin derinlerine gömdüğünü zannettiği çocukluk travmaları ve sindirdiği ötekilik duygusu İstanbul'a yaptığı seyahat sırasında tekrar ortaya çıkmıştır. Kendi topraklarına yıllar sonra yabancı bir Batılı olarak dönen Frank Fuat, buraya veya oraya ait olamamış, iki toprağa da yabancı kalmıştır. Çocukluk anılarında yaşadığı İstanbul'u bambaşka bir gözle bambaşka bir halde bulmuş, kendini ne Charles, Marcel veya diğer yabancı arkadaşları gibi tam olarak bir yabancı, ne de babası gibi tam olarak buralı hissedebilme eksikliğini sancısını çekmiş ve bunu aşağıdaki sözlerle okura aktarmıştır:

“Geniş kubbenin altında eğilip alınlarını yere değdirerek dua edenlere, dizlerinin üzerinde oturmuş sessizce düşüncelere dalmış insanlara bakarken kendimi bir defa daha yabancı hissettim. Onlardan biri değildim. Ama Marcel gibi tamamen yabancı da değildim.” (Gülsoy, 2014: 91)

4. ARAYIŞ / VAR OLUŞ ÇABASI

İnsanın benliğinin ve kişilik özelliklerinin oluşmaya başladığı ilk evre çocukluk dönemidir. Bu dönemde kişinin içinde bulunduğu aile yapısı, çevre ve toplum ileride tam olarak ortaya çıkacak karakteristik özelliklerin oluşmasında büyük rol oynar. Odak figür Fuat'ın çocukluk döneminin kayıp anıları içinde gelişen, içsel dünyasında anlamlandıramadığı ve bir türlü dolduramadığı boşlukları yetişkinlik döneminde de benliğinde barındırmaya devam ettiği gözlemlenmiştir. Bu manevi eksiklikler onun kendinden emin, tam anlamıyla topluma mal olmuş bir birey olarak var olmasını engellemiş ve onu her fırsatta bu boşlukları doldurabilecek birtakım olguların arayışına itmiştir. Kendi de bu durumun farkında olmakla birlikte, çabasını bu sözlerle tanımlamıştır: *“Vücudum kendi üzerine düşen rolü mükemmelen yerine getirirken ‘asıl ben’ bir çocuğun adımlarını arıyordu bu yıkımın içinde.”* (Gülsoy, 2014: 184)

Bu izlekler ışığında, kurguda odak figürün içinde bulunduğu arayış ve var oluş

çabasının birbiri ile iç içe örülmüş olduğu söylenebilir.

Franck Fuat hayatı boyunca biyolojik ve kültürel bir kimlik bunalımı içinde aidiyet sorunları çekmiştir. Bu doğrultuda sürekli bir kimlik ve geçmiş arayışı içinde bulunmuştur. Bu sürekli arayış durumu ve sancılı süreç figürün İstanbul'a gelişiyle ve birtakım gerçeklerin su yüzüne çıkmasıyla zirveye ulaşmıştır. İstanbul'da geçmişine dair bilmediği birçok olguyla yüzleştikçe manevi olarak daha da yorulmuş ve hayal kırıklığına uğramış olsa da, daha fazlasını aramak için izini sürdüğü her çukuru kazmaya devam etmiştir. Bir noktayı ortaya çıkardıkça bir diğeriyle birleştirebilmek için yeni birinin peşine düşmüş, tüm noktaları birleştirdiğinde yıllar boyunca içinden çıkamadığı benlik bilmecesini çözeceğine inanmıştır. Geçmişine dair gerçeklerin kirliliğini tanıdıkça, daha da araştırmış ve daha güçlü bir arayış içine girmiştir; hayatı boyunca sindirmiş olduğu aşağılık güdüsünü kırabilmek, kendisine yalnızca barbar bir Türk'ün oğlu olmaktan daha fazlası olduğunu kanıtlamak istercesine. Bir yerde, İstanbul'un tozlu sokaklarının bir köşesinde, Mösyö Arakel'in kitaplarının sayfalarında, dadısı Nana'nın yanında, babasının gizemli geçmişinde bulacağı küçük bir ipucunun bile var oluşunu tamamlayabileceğine inanmıştır.

Tabii ki bu süreç boyunca da kafasını sürekli olarak kuşku ve çekimsiz düşünceler ile meşgul etmiş, içine girdiği arayış doğrultusunda cevap aradığı soruları iç monolog tekniği ile mektuplarından birinin şu satırlarında aktarmıştır:

“Arkasını kovalamakla nereye varabilirdim ki? Neydi babamda merak ettiğim şey? Kendime dair bir şeyler mi öğreneceğim zannediyordum? Erkek kardeşlerimi bulduğumda onların yüzlerinde babama ve haliyle kendime ait çizgileri göreceğimi mi zannediyordum? Bu çizgiler beni bu toprağa mı bağlayacaktı? Aradığım bir bağ mıydı? Köksüz olmak o güne kadar hürriyet manasına gelmiyor muydu benim için? Şimdi ne oldu da kök salmaya gıpta ediyordum?” (Gülsoy, 2014: 190)

5. DEĞİŞİM

Kurguda odak figür Frank Fuat Chasson hayatı boyunca sancılı bir varoluş sürecinden geçmiştir. Bu durum karakter üzerinde çeşitli evrelerce seyir halinde bulunmuş ve birtakım neden ve koşulların sonuçları doğan bir değişim ve başkalaşım olayı ile son bulmuştur. Odak figürün yapıtta kurgulanan hayatı incelendiğinde, yaşamının iki farklı döneminde, farklı boyutlarda geçirdiği veya geçirmeye çabaladığı değişimler okurun karşısına çıkar.

İlk olarak okurun karşısına çıkan değişim süreci Fuat ve ailesinin Osmanlı'dan Fransa'ya taşınarak yepyeni bir hayata başladığı dönemdedir. Tamamen farklı bir kültüre uyum sağlamaya çalışan aile içerisinde, Fuat her zaman biraz daha geride kalmıştır. Bu dönemde Fuat'ın içinde bulunduğu aile uzamında üvey babası Victor'un da etkili olduğu köklü bir değişim süreci söz konusuysen, onun bu hızlı değişime ayak uydurabilme düzeyinin pek de yüksek olduğu söylenemez. Annesinin Victor ile yaptığı yeni evlilikle birlikte onlar, Osmanlı'da sahip olduğu aile hayatından tamamen farklı daha tek düze ve durağan bir hayata geçiş yapmışlardır. Fuat'ın bir çocuk olarak böylesine büyük değişimler yaşaması onu küçük yaşta yaşamı farklı açılarla sorgulamaya itmiştir.

“Peki, kıyafet değiştirir gibi zihniyet değiştirmek mümkün müdür? ... Ben burada doğdum, evet annem bir Fransız'dı ama ben Doğu'nun havasını soludum, sokaklarında koştum tatlı sularından içtim, lisanını okudum yazdım. Ama sonra dokuz yaşında toprağımdan koparılıp uzak bir ülkenin iklimine teslim edildim. Bu sefer de oranın huyunu suyunu edindim. ... Doğmuşum, ölmüşüm, yeniden doğmuşum.”
(Gülsoy, 2014: 127)

“Çünkü artık biz başka birileri olmuşuk. Franck ve Valerie'ydi isimlerimiz. ... Feride de ben de insanların yeni bir memleketeye gittiğinde kendi isimlerinin oranın diline tercüme edilmesi gerektiğine inandırmıştık kendimizi. Tabii, annemizin nasıl olup da İstanbul'da Marie olmaya devam edebildiğini sormak aklımıza gelmiyordu.”
(Gülsoy, 2014: 155)

Bu sözler ile odak figür, ayak uydurmaya çalıştığı göç olgusuyla birlikte gelen değişim sürecini kendi çocuk gözünden baktığı açıyla gözler önüne sermiştir. Hatta küçük yaşta yüzleşmek zorunda bırakıldığı ve yaşı gereği tam olarak anlamlandıramadığı bu gibi

durumlar, onun önceki başlıklarda incelenmiş birtakım eksiklik ve kişisel zayıflıklarla yoluna devam etmesine sebep olmuştur.

Bunun yanı sıra, yapıtın kurgulandığı zaman dilimine gelindiğinde ise, Fuat uçaacağı yönü arayan bir kuş ya da kök salacak toprağı özleyen bir ağaç gibi büyük umutlar içerisinde İstanbul serüvenine başlamıştır. İstanbul’da kaldığı süre boyunca Fuat birtakım başkalaşım süreçlerini ve bunların sonuçlarını iki farklı boyutta gözlemlemiştir. Birincisi, hayallerinde yaşadığı İstanbul’u yıllar sonra uğradığı değişimler sonucu bambaşka bir halde bulması ve ikincisi ise bu süre zarfında kendi benliği üzerinde izlediği kişisel ve psikolojik değişimlerdir.

Osmanlı’nın çalkantılı dönemlerinde dokuz yaşında bir çocuk tarafından oldukça ihtişamlı ve sıra dışı bir şehir olarak algılanabilecek İstanbul, Fuat’ın geride bıraktığı çocukluk anılarında bu şekilde yaşamaya devam etmiştir. On iki yıl boyunca hem güzel hem de bir o kadar korkutucu anılarında yaşadığı İstanbul’u yıllar sonra bambaşka bir Fuat hatta Franck olarak, bambaşka bir halde bulmak onun değişimin köklerini sorgulamaya itmiştir. Hayallerinde yaşadığı bu büyüleyici şehri, beklentilerini karşılamayacak bir halde bulmaktan korkmakta olduğunu ise şöyle ifade etmiştir:

“Çünkü İstanbul demek benim için Kuzguncuk’taki o ev, Halide, sokağımız, arkadaşlar, yıkık duvarların arkasındaki incir ağacı, bahçeler, balıkçılar, girmememiz konusunda sürekli tembihlendiğimiz Boğaz demektir. Çocukluğun uzak masal ülkesiydi. Belki de şimdi Kuzguncuk’a evimizin bulunduğu mahalleye gidemiyor oluşumun sebebi bu masalı bozaram korkusuydu.” (Gülsoy, 2014: 155) “Çocukluğumdan aklımda çok soluk bir hayal olarak kalmış kimi yerleri şimdi bu halimle görmek sarsıcıydı.” (Gülsoy, 2014: 89)

Bu sırlarla dolu gizemli şehirde önceki başlıklarda detaylı bir şekilde incelendiği gibi, geçmişine doğru zorlu bir yolculuğa çıkmış ve burada hem kendisi hem de dış uzam tarafından benliğine dair bazı sorgulama, meydan okuma ve sınamalara tabi tutulmuştur. Dış uzam sözcüğü bu noktada yalnızca nesnel gerçeklik kavramını değil, bu uzamda yüzleşmek

zorunda kaldığı her türlü dış uyararı da kapsamaktadır. Arkadaşı Alex'e yazdığı mektuplardan birinde gördüğü bir rüyadan bahsederken ürkütücü bir İstanbul betimlemesine yer vermiştir. Rüyaların insanın bilinçaltı ile doğrudan ilintili olduğu düşünülürse, bu betimlemelerin Franck Fuat'ın iç dünyasını yansıtan semboller olduğu anlaşılabilir. *"Peşimdekileri atlatmıştım ama ben de kaybolmuştum. Karanlık, garip bir sokaktaydım. Bazı binalar terk edilmiş gibi görünüyordu."* (Gülsoy, 2014: 243) sözleri ile odak figürün bu yaşlı şehirdeki geçmişine, serüvenine ve sonunda karşı karşıya kaldığı değişim sürecine işaret edilmiştir.

Doğal olarak bu neden- sonuç ilişkisinin sonucunda da diğer herkes gibi o da biraz değişmiş, başkalaşmıştır. İstanbul'un tozlu sokak aralarında sadece geçmişine dair merak ettiklerini değil, bilmekten rahatsızlık duyduğu ve aklına geldiğinde bu düşünceleri kovalamak için çabaladığı gerçekler, farkında olmadan bir ruhsal değişim içine sokmuştur odak figürü. Tüm bu yolculuk boyunca hem fiziksel hem de ruhsal bir yorgunluk hali genel halini kaplamış, gündün güne başka bir adam olmaya yüz tutmuştur.

'Zaman bizi değiştiriyor. Her gün bir parçamız değişiyor; yediğimiz içtiğimiz vücudumuza katılıyor, yılanların deri değiştirmesi gibi eskiyen kısımlarımız ölüp gidiyor, yerlerine yenileri geliyor. Her geçen gün eski halimizden biraz daha uzaklaşıyoruz. Bilim belli bir süre içinde bütün hücrelerimizin yenilendiğini söylüyor. Peki ama biz o zaman başka birine mi dönüşmüş oluyoruz? Aynı kaldığımızı da iddia edemeyiz. Söyler misiniz Mösyö Fuat, sizin ne kadarınız Paris'ten yola çıktığınız günkü Fuat?' Cevabı bilmiyorum Alex. Değiştiğimi hissediyorum." (Gülsoy, 2014: 136)

Dönemsel koşulların da beraberinde getirdiği toplumsal travmalar, odak figür üzerinde bireysel boyutta hem kişilik değişimlerine hem de daha ileri düzeyde ruh sağlığı bozukluklarına dahi yol açmıştır. Fuat yapıtın son bölümlerinde, babasının geçmişine dair öğrendiği kirli gerçeklerle giderek kendini bir yandan ondan nefret ederken bir yandan da ona benzediğine inandırmıştır. Bu kafa karışıklığı önce bir döngü sonrasında içinden çıkamadığı

bir girdap halini alarak, akıl sağlığının bozulduğu bir evreye gelmiş, iyice sağlıksız bir düşünce yapısı benimsemiştir. Kazayla aklına geldiğinde şiddetle kovalamaya çalıştığı sıkıntılı düşünceler, köklerini ve buradan sonra gideceği yolu bulmak üzere çıktığı yolculukta her geçen gün daha çok kaybolduğu şu cümleler ile yansıtılan bir süreç içine sokmuştur Fuat'ı: *“Babam gibi olacağım korkusu içimde zehirli bir sarmaşık gibi büyüyor, hissediyorum. ... Boşuna yaşıyorum, hiçbir işe yaramıyorum, dünya üzerinde bir serseriyim.”* (Gülsoy, 2014: 264-267) Görüldüğü gibi odak figür geçmişinde açılan yaraları kapatmaya çalıştıkça daha çok kanatmış ve her seferinde biraz daha değişmiştir.

6. SONUÇ

Bu çalışma boyunca odak figür Franck Fuat Chasson karakterinin kendini gerçekleştirme süreci, dört ana izlek ve bununla beraber birçok yan izlek bağlamında incelenmiştir. Bu sayede sözü edilen süreç ve Fuat'ın içsel gerçekliği ile içerisinde bulunduğu dış uzamın kesiştiği ve farklılaştığı noktalar belirgin bir şekilde ortaya konmuş; bu olguların figürün yaşamı üzerinde bıraktığı izler incelenmiştir. Dönemin nesnel gerçekliği ile güçlü bağlar üzerine kurulmuş olan kurgu boyunca Fuat karakteri üzerinde göç olgusunun etkileri bu çalışmada dört farklı başlık altında incelenen durumları ortaya çıkarmıştır. Fransa'ya taşınmasından itibaren kendini ne Türk ne de olarak Fransız hissedebilmiş, bu bağlamda sürekli bir aidiyetsizlik sancısı çekmiş; bunun sonucunda tam anlamıyla ait olamadığı iki toprak parçasına ve bu coğrafyaların insanlarına karşı kendini bir yabancı veya öteki olarak tanımlamıştır. Yıllar sonra çalıştığı gazete için Osmanlı'nın güncel vaziyeti hakkında bilgi toplamak ve bir yazı yazmak için yeniden geldiği İstanbul'da kendini umduğundan oldukça farklı bir serüvenin içerisinde akıntıya doğru kürek çeken bir kayıkçı gibi içgüdülerinin onu götürdüğü yere gitmiştir. Gizemli İstanbul şehrinin sokaklarında, karanlık gecelerinde, satır aralarında sanki yıllardır sadece onu bekleyen sırları açığa çıkarmak, varlığını gerçekleştirmek

uğruna araştırdığı geçmişi onu köklü bir arayış içine sokmuştur. Bu doğrultuda kendisi de köksüzlüğünü kırarak, bir yere ait olduğu zaman kendini tam anlamıyla var edebileceğine inanmış olduğu ve iten içe sürekli bir varoluş çabası içerisinde olduğunu gözlemlemiştir. Bu serüven boyunca kendisinin de sonradan fark ettiği bir değişim süreci içerisine girmiştir. Bu süreçte benliğine dair hem olumlu sonuçlar elde etmiş, hem de beklemediği yönden aldığı birkaç darbe ile oldukça yorulmuş ve tekrar bir döngü halini alan sorgulama sürecine girmiştir. Geniş bir açıyla bakıldığında Franck Fuat serüveninin sonunda babasının elleriyle diktiği bir fide olarak kök salamasa da, onun topraklarında, yani kendi topraklarında öyle ya da böyle filizlenmeye çalışmıştır.

Buna karşılık olarak, Murat Gülsoy'un kaleme aldığı Gölgeler ve Hayaller Őhrinde adlı yapıtın kurgusunda varılan kesin bir sonuç yoktur. Kurgunun sonlarına doğru Franck Fuat'ın içinde bulunduğu durum daha da içinden çıkılamayacak ve sıkıntılı bir hal gibi görünse de, yazar yapıtın sonunu ucu açık bir Şekilde bırakmıştır. Bu nedenle bu çalışmada ele alınan Franck Fuat Chasson karakterinin kendini geliştirme sürecinde gelinen son noktayı da belirgin bir Şekilde ifade etmek veya kesin bir yargıda bulunmak da olanaksızdır.

7. KAYNAKÇA

Gülsoy, Murat. *Gölgeler ve Hayaller Şehrinde*. İstanbul: Can Sanat Yayınları, Nisan,2014.